

MURÁNYI RÓBERT

Az erdő óriása

Az erdő óriása valóban óriás volt: két méter nyolc centis magassága, mint hatalmas, súlyokat tartó ókori oszlop magasodott az átlagemberek fölé, járomcsontja keretbe szorította széles arcát, amit a szabad levegőn töltött, napsütötte, cserzett színe tett még karakteresebbé, mint egy űzött betyár megfesthetetlen arca, amire az évek gondos kezei szobrászkodták legfontosabb szervét, a barázdákkal kalodába zárt, csillogó szemét. Bütykös, kéregkesztyűbe bújtatott kezén púposodtak a fizikai munkától bőre alá préselődött erek, járása egy cirkuszban megöregedett medve, és a szabadságát töltő tengerész cammogó járásának egyvelege volt, mozgását meghatározta az erdő, az ágak visszacsapódásaitól való állandó félelem, feszült felkészültség az erdőben megbúvó apró csapdákra.

Bujdosó Bálint az erdőben élt, az erdőből tartotta el magát, eggyé vált a fákkal, bokrokkal, az erdő varázslatos világában érezte otthon magát.

A falu vezetése és a helyi vadásztársaság megengedte számára, hogy az elhanyagolt erdészházban éljen, cserébe elvárták, hogy mezőőr, vadőr, erdész legyen egyszerre, mikor mit kívánt meg a vadásztársaság, a falu vezetősége. Vigyázott a veteményes kertekre, kukoricával beültetett földekre, télen feltöltötte a vadaknak kihelyezett etetőket, rendbe hozta a korhadt magaslesek, a valutával fizető nyugati vadászokat kalauzolta, semlegesítette a vadorzók telhetetlen, mohó csapdáit.

Nélkülözhetlenné vált a vadászok számára, akik még azt is elintézték neki, hogy a fegyvertartáshoz szükséges, néhány hónapos tanfolyamot sem kellett elvégeznie, noha a saját készítésű, furfangos csapdáival eredményesen tudott volna apróbb vadakat befogni, de a nagyvadak elejtéséhez nélkülözhetetlen volt a karsú, golyós fegyver.

Szeretett vadászni, mint minden igazi vadász, ismerte a vadat, a vadászat varázsa a beteljesült győzelmet jelentette számára, azt a csipetnyi sikert, hogy legyőzte a mindig éber, saját közegében megbúvó, furfangos vadat, mikor golyója célba talált, már magában temette a legyőzött állatot, tisztelettel vegyes szomorusággal vette ki a füstölgő hüvelyt puskájából.

Mindig a cél, a szükség vezérelte, hiszen nem volt fizetése, jövedelmét, táplálékát is az erdő adta. A nagyobb testű vadak húsából eladott a környékbeli vendéglősöknek, de ösztönösen vigyázott arra, hogy nyílt titokként kezeljék felettesei. Magára főzött, ha megkérték nagyban is elkészítette az ízletesen fűszerezett

őzet, vaddisznót, amiből a vadászatok végén, az elfáradt társaság degeszre ette magát, majd elvonultak valahová inni, mert az erdő óriása nem nézte jó szemmel, ha ittak is az úri-elvtársi puskások. Jellegzetes brummogásával jelezte, hogy bárkinek belenyomja az arcvizes fejét a sistergő, pörkölttel teli kondérba, és a szikkadt torkú vadászok zöme igen jól emlékezett arra a néhány évvel azelőtti balesetre, mikor a pálinkától megszédült elvtársi vadász lehányta a frissen megszelt árnyékszéket. Bujdosó Bálint egyetlen ütéssel-suhintással biztosította, hogy a megyei kórházban ne unatkozzon a baleseti sebész...

A hatvanas években járunk, ez volt az egyetlen (és utolsó) eset, amikor penge-élen táncolt, hogy elküldik házából, erdejéből. A meglegyintett vadász megyei funkcionárius et. volt, így nehezen lehetett kimagyarázkodni a magasabb helyekről érkező telefonok előtt.

Mondták is neki, hogy csak mímelnie kellene az ivást, a vendégségbe járó vadászok sok mindent elintéznének neki, de ő csak brummogott valamit, jellegzetes, torkából jövő hangján közölte, hogy magára mos, főz, nincs szüksége semmire, az erdő megad neki mindent, amiből a magafajta élni tud.

A bugyborékoló válaszra, mint megzavart madarak, rebbentek szét a házacska tornácán, sokan beszédhibásnak tartották, hallva a dörmögő, akadozó beszédét, azt senki sem tudta, hogy az óriás életét behálózó gyermekkori betegség következménye a torkából kitért szavak érthetlensége.

Hetente, kéthetente járt be a faluba, ahol megvette azt, amire a következő néhány napban szüksége volt: kenyeret, zsírt, szappant, amivel önmagát, és ruháit is mosta, fűszereket, amiket nem tudott az erdőből beszerezni, majd megszáritani. Ilyenkor köszörültette meg késeit, alkalomadtán baltáit, fejszéit készíttette fel a télre. A falusiak irigységbe csomagolt tisztelettel nézték, mikor végigcammogott az utcán. A tisztelet hatalmas természetnek, az irigység bizonyára annak volt betudható, hogy a falusiak közül sokan azt gondolták, viszonylagos kiváltságai révén hatalmas pénzeket zsebelhet be a vadhús eladásából.

Nem köszönt senkinek, őt sem üdvözölte senki. Mint egy láthatatlan, a fürkésző szemek által megtúrt kísértet, ballagott a vegyesbolt felé, az erdőben kifejlődött érzékeivel, hátában érezte az ablakok mögötti, kíváncsisággal megtűzdelt tekinteteket. Ennyi kapcsolata volt a világgal, amihez elsétált kényszerűségből, de általában a világ ment hozzá, megzavarva az erdő hangjaiba burkolt, magányos életét. Most is sietett vissza a fák közé épített, mások lustaságának következményeképpen omladozó házikójához, melynek minden szegletét, környékének tenyérnyi helyeit is úgy ismerte, mint parasztember az általa készített, évek óta használt szerszámot. Várta engedelmes, keverék kutyájának csaholó örömét, akivel a másik által okozott zajokból, mozdulatokból is megértették egymást, viszonyukat az egymásrautaltság természetes szorítása tartotta össze, közöttük láthatatlan szálakat szőtt az idő mohó pókja, egyenrangú társakként tisztelték egy-

mást, a kutyának nem engedelmeskednie kellett, hanem pótolnia az elfelejtett ajtókon kiszökő meleg levegőt.

A régi erdészház hátsó szobáját átalakította műhellyé, és későn felfedezett kezűgyességét kihasználva, esténként madarakat, kisebb emlősöket preparált, agancsokat főzött ki hófehérre, bőroket cserzett puhára. Annak ellenére, hogy ezek a munkák komolyabb felszerelést, szerszámokat igényeltek volna, szépen dolgozott, egyre gyakrabban kapott megrendelést, amiért számára értéket nem hordozó bankókat kapott, valami sejtelmes megérzéssel gyűjtötte is a pénzt, mert a körülötte zajló világból annyit azért megértett, hogy a pénz mozgatja. Éppen ezért igyekezett olyan tárgyakra költeni fizetségét, esetleges ajándékozásait, amik nem képviseltek komoly, pénzben kifejezhető értéket.

Befelé forduló természete, sokszor nyers kinézete, stílusa ellenére volt egy gyengéje, amit önmagában késve fedezett fel: kedvelte a gyerekeket, a kisembereket. Az erdőből ismert, anyjukat kísérgető kölykök kiszolgáltatottsága, sutasága jutott eszébe róluk.

Nem ismerte szüleit, testvérre sem emlékezett, néha felvillantak gyermekkorának, fiatalságának kimerevített képei, sokszor szerette volna helyére tenni magát a világban, de egyetlen papír kötődött hozzá, azt is egyáltalán nem önzetlen mentorai intézték, a megyei tanács illetékes szakembere szerezte meg anyakönyvi kivonatának másolatát, amiből következtetni lehetett, hogy az ország másikkal szemben, a nyugati határ közelében született, és nőtt fel.

Egyéb adatokat az emlékeiben ásott alagutakból feltörő, elsárgult fényképek, emlék-foszlányok jelentették, de néhány éve már nem ostromolta az idő által betömött alagutakat, belenyugodott helyzetébe, nem hiányoztak neki sem ismerősök, sem rokonok.

Kutyája ugrándozott körülötte, sajátos nyelven beszélgettek, az évek folyamán kialakult hangokkal, mozdulatokkal mesélték egymásnak az eltelt néhány óra fontosabb történéseit, jeleikkel hangulatokat festettek, felidéztek közös otthonuk megvédésének ezerszer elismételt törvényeit.

Megetette kutyáját, maga is megebédelt egyszerű, de tiszta konyhájában, majd a tegnap gyűjtött fűzfavesszőket kezdte előkészíteni, pucolgatni, mivel délutánra várta a falu általános iskolájának biológia szakos tanárnőjét, aki hoz magával néhány gyermeket, akik megnézik a kitömött állatokat, leveleket gyűjtenek.

A sajátos nyelvet beszélő erdei óriás tolmácsa a tanárnő volt, akit érdekes módon mindig szívesen fogadott, megtúrt maga mellett.

Nem szerette a nőket, ha lehetett, az összegyűlt férfitársaságban elkerülte a kétértelmű megjegyzéseket, vicceket. Egyszer megkérdezték tőle, hogy miért nem hoz a házhoz asszonyt, miért nem szereti a nőket.

– Mert büdösek – válaszolta, noha senki sem az olcsó parfümök illatára gondolt ebből a válaszból.

A tanárnővel kilátogató gyermekek számára kisebb ajándékokat készített, a délutáni látogatás végén, a látottaktól elbódult apróságoknak fűzfa sípokat osztogatott, majd az integető kisemberekkel megrakott mikrobusz az udvaron megkötött porszemeket felkavarva, kisebb felhőt varázsolt a legutóbbi esőzés utáni, sárból született poros takaróból.

Bujdosó Bálint nem szerette az autókat, a motorizált világot. Poroltak, büdös melléktermékük szennyezte a tiszta levegőt, zajuk elnyomta a rigók fütyös, utánnozzhatatlan csacsogását. A segítőkész favágóknak is annyit engedett meg, hogy téli tüzelőjét előkészítsék, fejszéjével már magának vágta méretre a könnyen hasadó tölgyfa szeleteket. A délután hátralévő részét nőies, de mégis az erdőhöz kötődő, hasznos munkával töltötte: az elmúlt héten begyűjtött csipkéből, szederből lekvárt főzött, majd a néhány napos esőzés után szedett gombát vagdosta csíkokra, hogy a padláson megszárita, és a rövidebb nappalokat szülő hónapokban felhasználhassa, ízesíthesse ebédjeit, vagy későre csúszó vacsoráit. Élvezte ezeket a sokszor monoton, mások által egyáltalán nem férfinak való munkákat, hiszen természetes közegének, az erdőnek termékeit, hasznosítható kincseit dolgozta fel, olvasztotta elkövetkező hónapjaiba.

A preperálás igazi szezonja a tél volt, a hím madarak télen színesedtek meg varázslatosan, a kisebb emlősök bőre könnyebben volt nyúzható, a kikészítési fázisok közötti időt a mínuszok természetesen konzerválták, így Bujdosó Bálint a télen ölébe hulló szabad időt szűk kis műhelyében töltötte. A kinti munkáival, kötelezettségeivel, a téli napjai is reggeltől-estig tartottak...

Most, a nyár derekán, mint a kétkezi parasztemberek, a hosszúra nyúlt napalokból próbált elcsenni annyit, mit dolga megkövetelt.

Mégis ráesteledett a világ, noha néhány éve az erdőszet kivezette a villanyt a házba, de ritkán kapcsolta fel a sárgás fényt árasztó világítást. Kiült az alföldi házakat utánzó tornácra, hogy hallhassa az erdő csendjét, ami valójában apró neszek, zizzenések komponálatlan muzsikája volt. Az erdő észrevehetetlen, sötét csendbe burkolt zajait, amit csak ő tudott felismerni, aki tudta, hogy a bokrok alján, a fák ölelte sötétben, a harasztengerré merevedett, lehullott levelek alatt milyen állatok, rovarok bújnak meg, mivel okozzák a rejtelmes muzsikát.

Az esti zajoknál, az éjszaka zenéjétől jobban szerette az ébredező erdő hangjait, bőven volt alkalma hallgatni a természet harmatillatú ásitását, mivel barangolásai során gyakran aludt a szabad ég alatt.

Még egy órányit üldögélt a tornácon, gondolatlansága merülve, hallgatta az éjszakai vadászatra induló sünn avarban araszoló neszeit, a bokrok tövében megbúvó éjszakai állatok készülődését az élelem megszerzésének ezeréves rituáléjára. Mint kivégzés előtt álló hithű forradalmár, az erdő megadta magát az éjszakanak. Felkapcsolta a kinti világítást, vizet húzott a pedánsan letakart kútból, a tornác végéből az udvarra vitte a keretbe bújtatott lavórt, pereméig megtöltötte

vízzel, alaposan beszappanozta testét, megmosdott, majd szárazra törülte szálkás, inakkal összefogott izmait.

Lefeküdt, de nem tudott aludni, csak a feketére mázolt éjszakát bámulta, valami furcsa előjelét érezte a másnapi eseményeknek, vakok kifinomult érzékével sejtett meg valamit, ami csak sejtelem maradt az egyedüllét sötét szobájában.

Hajnalban felkelt, lemosta magáról a megfogalmazhatatlan éjszaka vízióit, és elkezdte hétköznapi induló, különleges napját. Délelőtt körbejárta a társaság területén felállított téli etetőket, hogy megnézzze, hányat kell kijavítani, megerősíteni a hosszúnak ígérkező téli hónapokra. A majdnem húsz kilométernyi gyaloglás megéheztette, kotyvasztott magának egy kisebb kondérnyi ebédet, aminek javát a körülötte ugráló kutyája habzsolt be, majd kiült a tornácra, saját készítésű, bodzából készített szörpöt iszogatót a zsíros ebédre, primitív kis dallamot dudorászott magában.

Elégedett volt az étellel. Ezt az ebéd utáni, kiegyensúlyozott állapotot a falu felől érkező, porfelhőbe burkolódzó, mégis csendesen járó motorral hajtott autó nem várt megjelenése zavarta meg. Az erdő óriása nem értett az autókhoz, nem is érdekelték korunk négykerekű szimbólumai, de később megtudva, ezt az autót megbámulta az egész falu. A legmodernebb típusú Opel krómozott felületein bukdácsolt a napsugár, pirosra festett karosszériája, mint a motorizált világ ol-tára előtti áldozat kiömlő piros vére, virított az utakon, flegmán elsuhanva, lassabban gördülő, öregebb társai mellett. Az ásott kúttól néhány méterre megállt az országutak látomása, ajtói nesztelenül nyíltak, majd kiszállt egy divatosan öltözött férfi, a másik oldalról egy tízéves forma kisfiú.

Bujdosó Bálint már fogalmazta magában a könnyen kimondható szavakat, amikkel elzavarja a piros autót, hivatlan utasait, de az autóból kiszálló férfi megelőzte. – Hát mi van veled, Te medve? – Ugye nem ismeresz meg? – kérdezte őszintének látszó mosollyal.

– Hány éve is, hogy nem láttuk egymást? –

– Ki maga...dörmögte sérült torkából az erdő megtermett őrzője.

– Hát én vagyok az öcséd, a Péter!– kiáltotta a jólöltözött.

Bujdosó Bálint fejében robbant valami, mint a régebbi fényképezőgépek vakító, mindent beterítő vakuja, majd emlékeit nehezen összekötő fejében pörgött vissza a képlékeny idő, arcok villantak fel abban a galériában, ahová már nem akart bemenni. Erősen koncentrált, odafigyelt valamire, amit már régen eltemetett magában. Gyermekkora megőrzött fényképei hívódtak elő tudatában, illatok, ízek, összepréselődött történetek pörögtek le, szemüveget soha nem látott retinája előtt, valamit pótolni szeretett volna néhány másodperc alatt, de annak is örült, hogy a tejesüveg sejtelmes, torz tisztaságával is, de emlékezett valamire.

– Te vagy a testvérem... – suttozta meglepően tisztán, megpróbálta visszazökkenteni magát az általa felépített, elfogadott világba.

– Nekem nincs is testvérem... motyogta maga elé bámulva, majd öccse hozzálépett, és szemébe nézve, tagoltan ezt mondta: – Hát ki hívott téged mindig úgy, hogy medve? -

– Te vagy a Péter, a Peti mondta... – bugyborékolta alig hallhatóan, némán nézte a földet, a hatalmas emberben robbant valami, megrázkódott, kezeivel homlokát nyomkodta, fejét melléhez próbálta préselni.

Vállait rázta a belülről feltörő, néma sírás, mintha tartanak oldalról, lassan leült a cementhiányos lépcsőfokok legmagasabbjára, össze is kuporodott, öccse átfogta vállát, és beszélgetni kezdtek, ami annyira egyoldalú volt, mint az óriás minden kapcsolata a számára idegen külvilággal.

Estig beszélgettek, Péter öccse nosztalgizáló, plasztikusan előadott történetei megolvastották az elméjében megfagyott tavacskákat, amikben konzerválódott gyermekkora története, a felejthetetlen illatok, szülei elmosódott arca, apjának jellegzetes szavai, mozdulatai. Egyszerre volt számára újra megjelenő élmény, és elviselhetetlen fájdalom.

A kisleány öccse fia volt, aki csak sejtette ennek a találkozásnak drámáját, egyben nagyszerűségét. Gyorsan megkedvelték egymást az erdőben megtalált nagybácsival, aki estére főzött egy kondérnyi pörköltet, majd unokaöccse legnagyobb öröme felverte sátrát az udvaron, öccsének a házban ágyazott. Évekkel ezelőtt csinált ilyesmit, most hatványozott boldogsággal töltötte el, hogy megvendégheti az elkényelmesedett városlakókat, csak most nem brummogott cinikusan, a régen elfelejtett érzelmek indái mozgatták bütykös ujjait...

Öccsék néhány napig maradtak, nagyokat beszélgettek, bejárták birodalmát, talán beszéde is tisztább lett, ahogy magyarázott a „kisembernek”, (így nevezte el unokaöccsét). Öccse homályosodó szemüvegét törölgette, mikor látta, hogy az óriás ujját marokra fogó kisfia felnézett nagybátyjára, aki másik kezével artikulálva magyarázott, és beszélt, beszélt – talán ennyit – és így még soha senkinek.

Öccsék elutaztak, de abban maradtak, hogy ősszel még néhány napra eljön a kisember.

Aztán minden maradt a régi, folytatódott az egyhangú, maga által irányított élete, amit öccsék felbukkanása óta már egészen más értékrendek határoztak meg, más célok irányítottak.

Gyermeteg módon számlálta a heteket, hónapokat, naptárakat böngészve számolta vissza az öccsével megbeszélte látogatási időpontokat, amelyek rejtett jeles ünnepekké váltak számára. A külvilág előtt sikerült titkolnia érzéseit, talán a mindig kíváncsi postásnak tűnt fel az a kirívó dolog, hogy kéthetente levelet kézbesített az erdei óriásnak, amit vélhetőleg egy kisleány címzett meg...